

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ιωάννης - Ιάκωβος Παραδείσης

III) ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

A) Έννοια και σημασία

1) Ορισμός δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας

= κανόνες με τους οποίους προστατεύονται δημιουργοί έργων τέχνης, λόγου και επιστήμης.

2) Σημασία δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας:

- Συμβιβάζει τα ιδιωτικά συμφέροντα του δημιουργού με το γενικό συμφέρον (και ιδίως το συμφέρον της πολιτιστικής κοινότητας στην οποία διαδίδονται τα έργα του).
- Είναι ένας μηχανισμός οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

B) Τα συστήματα διαμόρφωσης του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας

1) Ευρωπαϊκό σύστημα

Καθιερώνει το απόλυτο δικαίωμα του δημιουργού (droit d'auteur) από το οποίο πηγάζει η προστασία του. (ατομοκεντρικό σύστημα)

2) Αγγλοαμερικανικό σύστημα

Καθιερώνει το αρνητικό δικαίωμα του δημιουργού να εμποδίζει την αντιγραφή του έργου του (copyright)

3) Η επίδραση του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO)

Ιδρύθηκε το 1967 με έδρα τη Γενεύη με τη Διεθνή Σύμβαση της Στοκχόλμης. Προσπάθεια συμβιβασμού των δύο συστημάτων

Γ) Βασικές Αρχές του Ελληνικού Δικαίου της Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Αρχές εμπνευσμένες από το ατομοκεντρικό σύστημα:

- 1) Αρχικός δικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο δημιουργός (δηλαδή το άτομο – φυσικό πρόσωπο).
- 2) Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας γεννιέται και άρα προστατεύεται με τη δημιουργία του έργου χωρίς άλλες τυπικές προϋποθέσεις (δηλαδή χωρίς να χρειάζεται κατάθεση του έργου σε κάποιον οργανισμό).
- 3) Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι 1 και ενιαίο και περιλαμβάνει 2 δευτερογενή δικαιώματα:
 - το ηθικό δικαίωμα: δικαίωμα προστασίας προσωπικού δεσμού του έργου με το δημιουργό
 - το περιουσιακό δικαίωμα: δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου
- 4) Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και το δικαίωμα κυριότητας του υλικού φορέα διαφέρουν ως προς το αντικείμενο του δικαιώματος.
- 5) Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, σε αντίθεση με το δικαίωμα ιδιοκτησίας, είναι χρονικά περιορισμένης διάρκειας (διαρκεί για 70 χρόνια μετά το θάνατο του δημιουργού).
- 6) Δημιουργία του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ) στην Αθήνα με σκοπό: την παρακολούθηση εφαρμογής του Ν.2121/93, την εκπροσώπηση της Ελλάδος στους Διεθνείς οργανισμούς Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Δεν είναι όμως οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Δ) Το προστατευόμενο έργο.

Αρ. 2 Ν. 2121/1993: «1. Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως ...»

1) Πνευματικό Δημιούργημα

Το Έργο πρέπει να είναι αποτέλεσμα ανθρώπινης δημιουργικής πράξης. Δεν αποτελεί πνευματικό δημιούργημα κάποιο προϋπάρχον αντικείμενο στο οποίο δεν έχει επενεργήσει δημιουργικά το ανθρώπινο πνεύμα (πχ τα έργα της φύσης, ή η αντιγραφή τέτοιου έργου).

2) Οποιασδήποτε μορφής

Προστατεύονται τα έργα λόγου, τέχνης, τα εικαστικά και γενικά όλα όσα γίνονται αντιληπτά με την ακοή, την όραση, την αφή, αλλά ΟΧΙ την όσφρηση.

Δεν προστατεύονται οι ιδέες (πχ. Ο κυβισμός, το κολάζ ως τεχνοτροπία, η χρήση γυαλιού στην εξωτερική αρχιτεκτονική και λοιπές τεχνικές)

3) Πρωτοτυπία

- Το έργο πρέπει να είναι προσωπικό πνευματικό δημιούργημα του δημιουργού του (υποκειμενική θεωρία)

- Επίσης, πρέπει να πρόκειται για «νέο έργο» (αντικειμενική θεωρία), δηλαδή να διαφέρει από τα προϋπάρχοντα, να είναι αποτέλεσμα ταλέντου, αίσθησης, παρατήρησης, σύγκρισης, μέτρου υπολογισμού, στοχασμού, κρίσης, και γενικά το έργο πρέπει να αποτελεί έκφρασης τέχνης.

4) Κατηγορίες έργων

- I. Έργα λόγου (=παράγονται με τη γλώσσα, την ομιλία), **Τέχνης** (=το αισθητικά ωραίο), **Επιστήμης** (=η επιστημονική παραγωγή αλλά όχι η ίδια η επιστημονική ανακάλυψη)
- II. Γραπτά κείμενα
- III. Προφορικά κείμενα
- IV. Μουσικές συνθέσεις με ή χωρίς λόγια (εάν δε προστεθούν λόγια, αυτά προστατεύονται αυτοτελώς όπως και η μουσική)
- V. Θεατρικά έργα
- VI. Χορογραφικά έργα και παντομίμες
- VII. Οπτικοακουστικά έργα (= ταινίες, βίντεο, animation κλπ)
- VIII. Έργα εικαστικών τεχνών (δισδιάστατα ή τρισδιάστατα)
- IX. Αρχιτεκτονικά έργα (μόνο εάν είναι πρωτότυπα)
- X. Φωτογραφίες
- XI. Έργα εφαρμοσμένων τεχνών (πχ μόδα, αντικείμενα, διαφημιστικά κτο., χρειάζεται όμως πρωτοτυπία)

- XII. Εικονογραφήσεις, γεωγραφικοί χάρτες, σχέδια, σκίτσα και πλαστικά έργα (εφόσον έχουν ατομικότητα διαμόρφωσης)
- XIII. Έργα Η/Υ (εντάσσονται από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο [Οδηγία 91/250/ΕΟΚ] στα έργα του λόγου. ΠΡΟΣΟΧΗ: Δεν προστατεύονται οι σχετικές ιδέες: πχ. Χρήση «παραθύρων»)
- XIV. Οι τίτλοι των έργων (Προστατεύονται μόνο εάν αποτελούν αυτοτελές έργο με πρωτοτυπία. Πχ προστατεύονται οι τίτλοι «Το Ριφιφι», «Τα Ψάρια και οι Άνθρωποι», αλλά όχι «Η έκτη Ήπειρος».)
- XV. Τα «μικρά κέρματα» / «ψιλά» της πνευματικής ιδιοκτησίας (Πρόκειται για καθημερινής χρήσεως γλωσσικές δηλώσεις, οριακές περιπτώσεις προστασίας και προστατεύονται ΜΟΝΟ εάν υπάρχει πρωτοτυπία: πχ. Συνταγές φαγητών, οδηγίες χρήσεως.)
- XVI. Έργα αποκλειόμενα της προστασίας
- έργα δημοσίων οργάνων (νόμοι, δικαστικές αποφάσεις, κτό)
 - έργα παλαιά των οποίων η προστασία έχει λήξει
 - Εκφράσεις λαϊκής παράδοσης
 - Ειδήσεις
- XVII. Έργα παράγωγα, επεξεργασίας, συλλεκτικά και συλλογές (μεταφράσεις, διασκευές, βάσεις δεδομένων)
- Για παράγωγα έργα, δηλαδή έργα που δανείζονται από άλλα έργα η συναίνεση του πρωτότυπου δημιουργού είναι απαραίτητη.
 - Η προστασία κάθε παραγώγου έργου ΔΕΝ εξαρτάται από τη νόμιμη ή όχι χρήση του πρωτότυπου έργου, αφού έναντι των τρίτων κάθε έργο προστατεύεται ξεχωριστά.
 - Προστατεύονται εφόσον υπάρχει πρωτοτυπία στη συλλογή (ή στη βάση δεδομένων) χωρίς να χρειάζεται να υπάρχει απαραίτητα πρωτοτυπία στο περιεχόμενο.

Ε) Οι δικαιούχοι προστασίας

1) Ο δημιουργός – αρχικός δικαιούχος

Είναι αποκλειστικά άτομο – φυσικό πρόσωπο, ακόμη και άτομα ανήλικα ή ανίκανα. Κατά κανόνα, προστατεύονται και τα έργα δημιουργηθέντα με τη βοήθεια μηχανών – Η/Υ [computer-aided work], αλλά όχι τα αυτομάτως δημιουργηθέντα έργα [computer-produced work].

2) Δημιουργία έργου από περισσότερα πρόσωπα

I) Συνδημιουργοί (έργα συνεργασίας)

- Στα έργα συνεργασίας η συμβολή του καθενός δεν μπορεί να διαιρεθεί από αυτή των άλλων, διότι ενσωματώνεται στο συνολικό έργο. Οι συνδημιουργοί μοιράζονται τα δικαιώματα κατ'ίσα μέρη. Δεν είναι συνδημιουργός όποιος απλώς παρέχει συμβουλές, Ν. ιδέες, εμπνεύσεις.

II) Συλλογικό έργο

- Είναι το έργο που δημιουργείται με αυτοτελείς συμβολές υπό τη διεύθυνση ενός φυσικού προσώπου (πχ σκηνοθέτη, δ/ντη εγκυκλοπαίδειας κτό).

III) Σύνθετο έργο

- Είναι το έργο που προκύπτει από την απλή συνένωση αυτοτελών έργων, και κάθε μέρος αποτελεί αντικείμενο χωριστής εκμετάλλευσης (πχ. Εικόνες, λόγος κτό. Πχ, μπαλέτο= χορογραφία + μουσική)

3) Τα οπτικοακουστικά έργα

- Πρόκειται για συλλογικά έργα, και τεκμαίρεται (δηλαδή επιτρέπεται η ανταπόδειξη) ο σκηνοθέτης ως ο κατεξοχήν δημιουργός, συντονιστής και οδηγός του έργου (άρ. 9 Ν.2121/93).

- Αυτόματα μεταβιβάζονται στον παραγωγό μόνο οι εξουσίες απαραίτητες για την εκμετάλλευση του έργου (δηλαδή το δικαίωμα διανομής, ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, μεταγλώττισης κτό, αλλά όχι διασκευής/προσαρμογής, merchandising κτό).

4) Ο εξαρτημένος δημιουργός - εργαζόμενος/υπάλληλος

- Αρ. 8 Ν. 2121/93: αρχικός δικαιούχος δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο εργαζόμενος δημιουργός (σχεδιαστής, γραφίστας, αρχιτέκτονας, φωτογράφος κλπ)
- Αυτόματη μεταβίβαση των περιουσιακών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητων για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης μεταξύ εργοδότη – εργαζόμενου. Μεταβιβάζονται μόνο τα περιουσιακά δικαιώματα πάνω σε έργα που δημιουργήθηκαν για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης, και ΟΧΙ πάνω σε όλα τα έργα που γίνονται στον χρόνο εργασίας.
- Τα ηθικά δικαιώματα είναι αμεταβίβαστα, αλλά ο εργοδότης μπορεί να τα περιορίσει αν είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης (πχ απαγόρευση μείας ονόματος συγγραφέα διαφημιστικής καταχώρησης).
- Στα προγράμματα Η/Υ μεταβιβάζονται αυτόματα ΟΛΑ τα δικαιώματα (αρ. 40 Ν.2121/93)

5) Εκπόνηση έργου από δημόσιο υπάλληλο

- Μεταβιβάζονται αυτόματα ΟΛΑ τα δικαιώματα (αρ. 8γ Ν.2121/93)

6) Το τεκμήριο του δημιουργού.

- Τεκμαίρεται (δηλαδή επιτρέπεται απόδειξη του αντιθέτου) ότι δημιουργός του έργου είναι αυτός που το όνομα αναγράφεται σε αυτό (άρ. 10 Ν.2121/93).

ΣΤ) ΟΙ ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ

I) ΤΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

A) Ορισμός του νόμου – Έννοια της Δημόσιας ή ιδιωτικής χρήσης, εκτέλεσης και παρουσίασης του έργου.

Άρθρο 3 Ν. 2121/1993: Το περιουσιακό Δικαίωμα

1. Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία

(δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν:

α) Την εγγραφή και την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή των έργων τους με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει.

β) Τη μετάφραση των έργων τους.

γ) Τη διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές των έργων τους.

δ) Ωσον αφορά το πρωτότυπο ή τα αντίτυπα (αντίγραφα) των έργων τους, τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή με άλλους τρόπους. Το δικαίωμα διανομής εντός της Κοινότητας αναλώνεται μόνο εάν η

πρώτη πώληση ή η με οποιονδήποτε άλλο τρόπο πρώτη μεταβίβαση της κυριότητας του πρωτοτύπου ή των αντιτύπων εντός της Κοινότητας πραγματοποιείται από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

ε) Την εκμίσθωση και το δημόσιο δανεισμό, όσον αφορά το πρωτότυπο ή τα αντίτυπα των έργων τους. Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται από οποιονδήποτε πώληση ή άλλη πράξη διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιτύπων. Τα δικαιώματα αυτά δεν εφαρμόζονται σε σχέση με τα έργα αρχιτεκτονικής και τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών. Η εκμίσθωση και ο δημόσιος δανεισμός νοούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην οδηγία 92/100 του Συμβουλίου της 19ης Νοεμβρίου 1992 (ΕΕΕΚ αριθμ. L 346/61 27.11.1992).

στ) Τη δημόσια εκτέλεση των έργων τους.

ζ) Τη μετάδοση ή αναμετάδοση των έργων τους στο κοινό με τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή με καλώδια ή με άλλους υλικούς αγωγούς ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, παράλληλα προς την επιφάνεια της γης ή μέσω δορυφόρων.

η) Την παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσωμάτωσης ή ασυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, καθώς και να καθιστούν προσπάθια έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στα έργα αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος. Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται με οποιαδήποτε πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια της παρούσας ρύθμισης.

θ) Την εισαγωγή αντιτύπων των έργων τους που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού ή, εφόσον πρόκειται για εισαγωγή από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αν το δικαίωμα της εισαγωγής αντιτύπων στην Ελλάδα είχε συμβατικά διατηρηθεί από τον δημιουργό. (άρθρα 2, 3 παρ. 1 και 3, 4 οδηγίας 2001/29 ΕΕΕΚ αριθμ. L.167/10 22.6.2001)."

2. Δημόσια θεωρείται κάθε χρήση ή εκτέλεση ή παρουσίαση του έργου, που κάνει το έργο προσπό σε κύκλο προσώπων ευρύτερο από το στενό κύκλο της οικογένειας και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, ανεξαρτήτως από το αν τα πρόσωπα αυτού του ευρύτερου κύκλου βρίσκονται στον ίδιο ή σε διαφορετικούς χώρους.

3. Ο δημιουργός βάσης δεδομένων έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέψει ή να απαγορεύει: α) την προσωρινή ή διαρκή αναπαραγωγή της βάσης δεδομένων με κάθε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, β) τη μετάφραση, προσαρμογή, διευθέτηση και οποιαδήποτε άλλη μετατροπή της βάσης δεδομένων, γ) οποιαδήποτε μορφή διανομής της βάσης δεδομένων ή αντιγράφων της στο κοινό.

Η πρώτη πώληση αντιγράφου της βάσης δεδομένων στην Κοινότητα από το δικαιούχο, ή με τη συγκατάθεσή του, συνεπάγεται ανάκληση του δικαιώματος μεταπώλησης του εν λόγω αντιγράφου στην Κοινότητα. δ) οποιαδήποτε ανακοίνωση, επίδειξη ή παρουσίαση της βάσης δεδομένων στο κοινό, ε) οποιαδήποτε αναπαραγωγή, διανομή, ανακοίνωση, επίδειξη ή παρουσίαση στο κοινό των αποτελεσμάτων των πράξεων που αναφέρονται στο στοιχείο β'. ο νόμιμος χρήστης βάσης δεδομένων ή αντιγράφου της μπορεί να εκτελέσει χωρίς άδεια του δημιουργού, οποιαδήποτε από τις παραπάνω πράξεις οι οποίες είναι αναγκαίες για την πρόσβαση στο περιεχόμενο της βάσης δεδομένων και την κανονική χρησιμοποίησή της. Στο μέτρο που ο νόμιμος χρήστης δικαιούται να χρησιμοποιεί τμήμα μόνο της βάσης δεδομένων, η προηγούμενη διάταξη εφαρμόζεται μόνο για το τμήμα αυτό. Συμφωνίες αντίθετες προς τις ρυθμίσεις των δύο αμέσως προηγούμενων εδαφίων είναι άκυρες." (άρθρα 5. 6 παρ. 1 και 15 οδηγίας 96/9)

4. Αναπαραγωγή ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων για ιδιωτικούς σκοπούς δεν επιτρέπεται

- Το περιουσιακό δικαίωμα είναι απόλυτο και αποκλειστικό αποτελεί γενικό δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου με οποιονδήποτε τρόπο. Οι τρόποι εκμετάλλευσης που απαριθμεί το άρ. 3 είναι ενδεικτικοί ώστε να συμπεριλαμβάνονται και τυχόν νέοι τρόποι εκμετάλλευσης που θα προκύψουν από την τεχνολογική πρόοδο.

- Δεν αποτελεί προσβολή η κατά προορισμό χρήση του έργου (πχ εκτέλεση μουσικής, ανάγνωση κειμένου κτό).
- Προσβολή υπάρχει χωρίς απαραίτητα ο τρίτος που προσβάλλει το περιουσιακό δικαίωμα να έχει κάποια περιουσιακή ωφέλεια από την προσβολή.

Β) Δικαίωμα εγγραφής και αναπαραγωγής

- Δικαίωμα εγγραφής = δικαίωμα πρώτης υλικής ενσωμάτωσης του έργου σε υλικό φορέα που αποτελεί τη «μήτρα» για περισσότερα αντίτυπα.
- Δικαίωμα αναπαραγωγής = δικαίωμα παραγωγής αντιτύπων του έργου (πχ downloads)

Γ) Δικαίωμα μετάφρασης

- Το δικαίωμα μετάφρασης περιλαμβάνει όλες τις εξουσίες για οικονομική εκμετάλλευση του έργου μεταφράζοντάς το σε άλλη γλώσσα.
- ΠΡΟΣΟΧΗ: και ο μεταφραστής του έργου έχει δικό του αυτοτελές δικαίωμα περαιτέρω μετάφρασης της δικής του μετάφρασης σε άλλη γλώσσα.

Δ) Δικαίωμα διασκευής (για οικονομική εκμετάλλευση)

- Δικαίωμα για μετατροπή του έργου για λόγους οικονομικής εκμετάλλευσης (πχ διασκευή βιβλίου σε θεατρικό έργο)
- ΠΡΟΣΟΧΗ: η διασκευή ενός έργου για προσωπική χρήση είναι ελεύθερη.

Ε) Δικαίωμα θέσης του έργου σε κυκλοφορία και της επιβολής περιοριστικών όρων

- Η θέση του έργου σε κυκλοφορία γίνεται μόνο με τη διάδοση και διανομή ενσωμάτων αντικειμένων και όχι με άυλους τρόπους (πχ ραδιόφωνο κλπ).
- Κυκλοφορία ενός έργου είναι οι ενέργειες με τις οποίες το έργο γίνεται προσιτό στο κοινό. (Δηλαδή δεν αποτελούν κυκλοφορία η ιδιωτική μεταβίβαση απλό φίλο σε φίλο).

1) Μεταβίβαση της κυριότητας

Δηλαδή δικαίωμα πώλησης του έργου.

ΠΡΟΣΟΧΗ: η μεταβίβαση της κυριότητας υλικού φορέα ΔΕΝ μεταβιβάζει και το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. (άρ. 17 Ν.2121/93)

2) Εκμίσθωση – Δημόσιος δανεισμός

Κυκλοφορία αποτελεί και η εκμίσθωση σε τρίτους και ο δημόσιος δανεισμός, δηλαδή ο δανεισμός προσιτός στο κοινό (βάσει της οδηγίας 92/100/ΕΟΚ).

3) Επιβολή περιοριστικών όρων

Δικαίωμα του δημιουργού ανάμεσα στην εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει την άσκηση των περιουσιακών δικαιωμάτων. Είναι απόλυτο δικαίωμα, δηλαδή ενεργεί έναντι όλων. (πχ περιορισμός μη έκδοσης βιβλίου σε σχήμα τσέπης κτό)

ΣΤ) Δικαίωμα για παρουσίαση του έργου στο κοινό & δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης

- Δικαίωμα παρουσίασης του έργου στο κοινό είναι η παρουσίαση με όλους τους δυνατούς τρόπους του έργου πλην της αναπαραγωγής αντιτύπων.
- Δημόσια εκτέλεση είναι το δικαίωμα για μετάδοση που καθιστά το έργο αντιληπτό σε αόριστο αριθμό ατόμων που δεν συνδέονται μεταξύ τους με προσωπικές σχέσεις (πχ συναυλία)

Ζ) Δικαίωμα ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης στο κοινό

- με οποιοδήποτε μέσον (μέσω δορυφόρου, καλωδιακής τηλεόρασης, ιντερνέτ).

Η) Δικαίωμα απαγόρευσης εισαγωγής αντιτύπων

- Η απαγόρευση είναι επιτρεπτή μόνο εφόσον τα αντίτυπα προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Θ) Δικαίωμα παρακολούθησης του έργου (droit de suite)

- Ο δημιουργός έργου συμμετέχει κατά ποσοστό 5% στα κέρδη από τις μεταπωλήσεις του έργου του. (άρ. 5 Ν. 2121/93)
- Εφαρμόζεται μόνο για πρωτότυπα έργα εικαστικών τεχνών (γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτική)
- Εφαρμόζεται σε κάθε μεταπώληση (μετά την πρώτη μεταβίβαση από το δημιουργό) εφόσον η μεταπώληση γίνεται μέσω δημόσιου πλειστηριασμού, ή εμπόρου τέχνης.
- Η οδηγία 2001/84/ΕΚ θέσπισε ανώτατα όρια ποσοστού του δικαιώματος αυτού για όλη την

ΕΕ, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο των πλειστηριασμών τέχνης στο Λονδίνο, όπου μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε το δικαίωμα παρακολούθησης.

I) Δικαίωμα εύλογης αμοιβής λόγω ιδιωτικής αναπαραγωγής του έργου

- Ο δημιουργός εισπράττει ποσοστό αμοιβής σε κάθε αναπαραγωγή έργου ήχου, εικόνας, κειμένου, σχεδίου. (άρ. 18 Ν. 2121/93). Το ποσοστό εισπράττεται από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και αναδιανέμεται στους δημιουργούς.
- για ψηφιακή αντιγραφή ποσοστό 6% επί της τιμής από άδειες ταινίες, δίσκους, CD, κτό. που καταβάλλεται από εισαγωγείς ή παραγωγούς των κενών μέσων αποθήκευσης.
- Για φωτοτυπίες ποσοστό 4% επί της τιμής του χαρτιού, των σκάνερ, των φωτοτυπικών μηχανημάτων, των δίσκων-δισκετών αποθήκευσης κάτω από 200MB.

ΙΑ) Δικαίωμα εύλογης αμοιβής λόγω εκμίσθωσης του υλικού φορέα οπτικοακουστικού έργου ή φορέα ήχου

- προβλέπεται από το άρ, 34 Ν. 2121/93.

II) ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

A) Θεμελιωτικοί λόγοι περιορισμών

- Η πνευματική δημιουργία απευθύνεται και στην ολότητα, ως έργα προσιτά στο κοινό. Οι περιορισμοί υπάρχουν υπέρ του γενικού συμφέροντος, για να εξασφαλιστεί η κοινωνική λειτουργία των έργων.

B) Περιορισμός υπέρ συμφερόντων ιδιωτών: αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση

- Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση έργων νομίμως δημοσιευθέντων (άρ, 18 Ν, 2121/93).
- Απαραίτητη προϋπόθεση, να μην εμποδίζεται η κανονική εκμετάλλευση του έργου. Π.χ. Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή αρχιτεκτονικών σχεδίων κτιρίων, η αναπαραγωγή παρτιτούρων μουσικής.

Γ) Περιορισμός υπέρ της ενημέρωσης: χρήση για λόγους ενημέρωσης

- Επιτρεπτή από τα ΜΜΕ, εφόσον συνοδεύεται από ένδειξη πηγής (εάν είναι αυτό δυνατόν). Άρ. 25 Ν. 2121/93.

Δ) Περιορισμοί για εκπαιδευτικούς λόγους

1) Αναπαραγωγή σε σχολικά βιβλία ή ανθολογίες

- Επιτρεπτή εφόσον συνοδεύεται από ένδειξη πηγής και δεν εμποδίζεται η κανονική εκμετάλλευση του έργου . Άρ. 20 Ν. 2121/93.

2) Αναπαραγωγή για διδασκαλία σε εκπαιδευτικά ιδρύματα

- Επιτρεπτή εφόσον συνοδεύεται από ένδειξη πηγής και δεν εμποδίζεται η κανονική εκμετάλλευση του έργου . Άρ. 21 Ν. 2121/93.

Ε) Περιορισμοί για τη διατήρηση του πολιτιστικού πλούτου

1) Αναπαραγωγή από μη κερδοσκοπικές βιβλιοθήκες και αρχεία

- Άρ. 22 Ν. 2121/93.

2) Αναπαραγωγή κινηματογραφικών έργων για το Εθνικό Κινηματογραφικό Αρχείο

- Άρ. 23 Ν. 2121/93.

ΣΤ) Περιορισμοί υπέρ της χρήσης των έργων σε συγκεκριμένες περιστάσεις κοινωνικής φύσης

1) Αναπαραγωγή για σκοπούς δικαστικών, διοικητικών

- Άρ. 26 Ν. 2121/93.

2) Δημόσια παράσταση σε ειδικές περιστάσεις

- Άρ. 27 Ν. 2121/93. Σε σχολικές γιορτές κτό.

3) Έκθεση και αναπαραγωγή εικαστικών έργων

- Άρ. 28 Ν. 2121/93. Σε μουσεία, εκθέσεις κλπ.

Ζ) Περιορισμός υπέρ της επιστημονικής προόδου: ελεύθερη παράθεση αποσπασμάτων

- Άρ. 19 Ν. 2121/93: Προϋποθέσεις για άνευ αδείας παράθεση αποσπασμάτων:
 1. τα παρατιθέμενα πρέπει να είναι από νομίμως δημοσιευμένα έργα
 2. η παράθεση πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά ήθη
 3. η έκταση της παράθεσης πρέπει να δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό
 4. πρέπει να γίνεται μνεία της πηγής / του εκδότη.

Η) Χρονικοί περιορισμοί περιουσιακού δικαιώματος

- ΛΗΞΗ δικαιώματος: την 1η Ιανουαρίου μετά από 70 έτη από το θάνατο δημιουργού.
- Για έργα συνεργασίας: το χρονικό διάστημα αρχίζει από το θάνατο τελευταίου επιζώντος
- Για ψευδώνυμα έργα: το χρονικό διάστημα αρχίζει από τότε που το έργο κατέστη προσιτό στο κοινό.
- Για οπτικοακουστικά έργα: το χρονικό διάστημα αρχίζει 70 χρόνια μετά το θάνατο του τελευταίου επιζώντος μεταξύ του κύριου σκηνοθέτη, του σεναριογράφου, του συγγραφέα διαλόγων και του συνθέτη μουσικής εάν η μουσική γράφτηκε ειδικά για το έργο.
- Άρ. 29 Ν. 2121/93: μετά τη λήξη του δικαιώματος, το δικαίωμα αναγνώρισης της πατρότητας & το δικαίωμα ακεραιότητας ασκούνται από το δημόσιο.

III) ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Άρθρο 4 ν. 2121/1993: Το ηθικό Δικαίωμα

1. Το ηθικό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως τις εξουσίες: α) της απόφασης για το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο κατά τους οποίους το έργο θα γίνει προσιτό στο κοινό (δημοσίευση) β) της αναγνώρισης της πατρότητάς του πάνω στο έργο και ειδικότερα την εξουσία να απαιτεί, στο μέτρο του δυνατού, τη μνεία του ονόματός του στα αντίτυπα του έργου του και σε κάθε δημόσια χρήση του έργου του ή, αντίθετα, να κρατάει την ανωνυμία του ή να χρησιμοποιεί ψευδώνυμο γ) της απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου του, καθώς και κάθε προσβολής του δημιουργού οφειλόμενης στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό δ) της προσπέλασης στο έργο του, έστω και αν το περιουσιακό δικαίωμα στο έργο ή η κυριότητα στον υλικό φορέα του έργου

ανήκει σε άλλον, οπότε η προσπέλαση πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο που προκαλεί τη μικρότερη δυνατή ενόχληση στο δικαιούχο' ε) προκειμένου περί έργων λόγου ή επιστήμης, της υπαναχώρησης από συμβάσεις μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ή εκμετάλλευσής του ή άδειας εκμετάλλευσής του εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για την προστασία της προσωπικότητάς του εξαιτίας μεταβολής στις πεποιθήσεις του ή στις περιστάσεις και με καταβολή αποζημίωσης στον αντισυμβαλλόμενο για τη θετική του ζημία.

2. Στην τελευταία περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, η υπαναχώρηση ενεργεί μετά την καταβολή της αποζημίωσης. Αν μετά την υπαναχώρηση, ο δημιουργός αποφασίσει και πάλι να προβεί σε μεταβίβαση ή εκμετάλλευση του έργου ή έργου παραπλήσιου, οφείλει κατά προτεραιότητα να προσφέρει στον παλαιό αντισυμβαλλόμενο του τη δυνατότητα να ανακαταρτίσει την παλαιά σύμβαση με όρους όμοιους ή ανάλογους προς εκείνους που ίσχυαν κατά το χρόνο της υπαναχώρησης.

3. Το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό δικαίωμα και παραμένει στο δημιουργό ακόμα και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος.

A) Χαρακτηριστικά ηθικών δικαιωμάτων

1) Αμεταβίβαστο μεταξύ ζώντων (άρ. 12§1 Ν.2121/93)

2) Κληρονομητό (άρ. 12§2 Ν.2121/93)

πχ με διαθήκη, αλλά ασκείται σύμφωνα με τη βούληση του κληρονομούμενου

3) Ανεξάρτητο από το περιουσιακό δικαίωμα

4) Επιτρέπονται συμβατικοί περιορισμοί στο μέτρο που απαιτείται για την πραγμάτωση του σκοπού της σύμβασης οικονομικής εκμετάλλευσης. (άρ. 14 & 16 Ν.2121/93)

5) Η άσκηση πράξεων ή παραλείψεων που θα αποτελούσαν προσβολή του ηθικού δικαιώματος επιτρέπεται μόνο με τη συναίνεση του δημιουργού. (άρ. 16 Ν.2121/93)

B) Δικαίωμα δημοσίευσης

- Δικαίωμα για λήψη απόφασης ή όχι παρουσίαισης στο κοινό και αναδημοσίευσης.

Γ) Δικαίωμα αναγνώρισης της πατρότητας του έργου

- Δικαίωμα για λήψη απόφασης ή όχι για μνεία του ονόματος του δημιουργού (πχ δικαίωμα για χρήση ψευδωνύμου).
- Το δικαίωμα περιορίζεται στο μέτρο του δυνατού βάσει των συνηθειών του κλάδου και το είδος του υλικού (πχ δεν συνηθίζεται να αναγράφεται το όνομα δημιουργού σε πιάτα, πορσελάνες, έπιπλα, χαλιά κτό). Δεν μπορεί όμως να περιοριστεί και είναι υποχρεωτική η αναγνώριση της πατρότητας : 1) στα αποσπάσματα, 2) στις φωτογραφίες, 3) στις μεταφράσεις.

Δ) Δικαίωμα σεβασμού της ακεραιότητας του έργου

- Πρόκειται για δικαίωμα απαγόρευσης τροποποιήσεων, μετατροπών και περιορισμών του έργου από τρίτους.
- Επίσης, εμπεριέχει και το δικαίωμα απαγόρευσης προσβολών του έργου που θίγει το δημιουργό (π.χ. υποβάθμιση του έργου ενσωματώνοντας μουσική σε μη ανεκτό έργο)
- Ο ιδιοκτήτης ενός υλικού φορέα έργου έχει πάντοτε το δικαίωμα καταστροφής του φορέα. Εξαιρέση αποτελούν τα έργα καλών τεχνών μοναδικής ενσωμάτωσης, όπου ο δημιουργός έχει δικαίωμα μη καταστροφής/μεταβολής του έργου πλην εργασιών

συντήρησης/αποκατάστασης.

Ε) Δικαίωμα προσπέλασης

- Πρόκειται για δικαίωμα επικοινωνίας με το έργο, δηλαδή δικαίωμα επίσκεψης του τόπου όπου βρίσκεται το έργο, αλλά μόνο με την επίκληση κάποιας ανάγκης, αλλιώς ασκείται καταχρηστικά.

ΣΤ) Δικαίωμα μετάνοιας και υπαναχώρηση

- Είναι δικαίωμα απόσυρσης του έργου από τη δημόσια κυκλοφορία.
- Υπάρχει μόνο για έργα λόγου και επιστήμης, και όταν έχουν συναφθεί συμβάσεις οικονομικής εκμετάλλευσης για αυτά.
- Το δικαίωμα ασκείται σε περιπτώσεις που ο δημιουργός μεταβάλλει τις πεποιθήσεις του και εάν γενικά αλλάξουν οι περιστάσεις, αλλά απαραίτητη προϋπόθεση είναι η καταβολή αποζημίωσης της υλικής βλάβης του αντισυμβαλλόμενου διανομέα που θίγεται οικονομικά.
- Σε περίπτωση που αργότερα ο δημιουργός αλλάξει πάλι γνώμη, οφείλει να του το επαναπροσφέρει προς διανομή.

IV) ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

- Συγγενικά δικαιώματα είναι κατηγορία δικαιωμάτων συναφών με την πνευματική ιδιοκτησία, τα οποία δεν αποτελούν μεν πλήρη πνευματικά δικαιώματα, αφορούν όμως δραστηριότητες σε άμεση συνάφεια με την πνευματική δημιουργία, και συγκεκριμένα με την παρουσίαση έργων και την οικονομική επένδυση στην πνευματική δημιουργία.
- Τα συγγενικά δικαιώματα αφήνουν ακέραια και δεν επηρεάζουν κατά κανένα τρόπο την προστασία των περιουσιακών και ηθικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, με τα οποία μπορεί και να συνυπάρχουν.
- Τα συγγενικά δικαιώματα διαρκούν για 50 έτη από τη γενεσιουργό αιτία τους (είτε την 1η ερμηνεία του έργου, είτε την 1η μετάδοση στο κοινό κτό).
- Ισχύουν γι'αυτά οι ίδιοι περιορισμοί όπως στα περιουσιακά δικαιώματα.

Α) Άδεια από ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες (ηθοποιούς, μουσικούς, χορευτές κλπ)

- Άρ. 46 Ν. 2121/1993: Το συγγενικό τους δικαίωμα στην εκτέλεση ή ερμηνεία τους τους δίνει το δικαίωμα για παροχή άδειας για την εγγραφή της ερμηνείας τους σε υλικό φορέα (ηχογράφηση, μαγνητοσκόπηση) και για την αναπαραγωγή και εκμετάλλευση της εγγραφής αυτής, ενοικίαση, δημόσιο δανεισμό, τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ζωντανής παράστασης κλπ.
- ΠΡΟΣΟΧΗ: η άδεια για τις πράξεις αυτές τεκμαίρεται ότι παρέχεται με την σύναψη σύμβασης εργασίας με σκοπό τις πράξεις αυτές. Πάντοτε όμως υπάρχει δικαίωμα εύλογης αμοιβής και μη παραμόρφωσης της ερμηνείας/εκτέλεσης.
- Το δικαίωμα για παροχή άδειας ασκείται στο σύνολό του από το διευθυντή του έργου (πχ σκηνοθέτη, μάεστρο ορχήστρας κλπ).

Β) Άδεια από παραγωγούς υλικών φορέων εικόνας/ήχου

- Άρ. 47 Ν. 2121/1993: Ο παραγωγός οπτικοακουστικών έργων (υλικών φορέων ήχου/εικόνας) έχει το δικαίωμα να απαγορεύει την αναπαραγωγή του φορέα, τη διανομή στο

κοινό, την εκμίσθωση ή δημόσιο δανεισμό του, τη ραδιοηλεκτρονική μετάδοση, και την εισαγωγή του από χώρες εκτός Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (=ΕΕ + Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν).

Γ) Άδεια από ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς

- Άρ. 48 Ν. 2121/1993: Δικαίωμα ραδιοηλεκτρονικών οργανισμών να παρέχουν άδεια για την αναμετάδοση των εκπομπών τους, την εγγραφή των εκπομπών τους σε υλικούς φορείς ήχου ή εικόνας, την αναπαραγωγή των εκπομπών τους και τη διάθεσή τους στο κοινό με οποιονδήποτε τρόπο (συμπεριλαμβανομένης και της εκμίσθωσης/δημόσιου δανεισμού). Επίσης, το συγγενικό δικαίωμα αυτό παρέχει στους ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς και το αποκλειστικό δικαίωμα πώλησης αποκωδικοποιητών απαραίτητων για την προβολή των εκπομπών τους.

Δ) Δικαίωμα εύλογης αμοιβής για ραδιοηλεκτρονική αναμετάδοση

- Άρ. 49 Ν. 2121/1993: Σε κάθε ραδιοηλεκτρονική αναμετάδοση ενός έργου με οποιονδήποτε τρόπο (ερτζιανά κύματα, μέσω δορυφόρου, καλωδιακά, μέσω ιντερνέτ κλπ), καταβάλλεται από τον αναμεταδίδοντα εύλογη αμοιβή εξ ημισείας στον παραγωγό του υλικού φορέα και στους ερμηνευτές/καλλιτέχνες.
- Το δικαίωμα αυτό υποχρεωτικά εκχωρείται και ασκείται από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων.

Ε) Δικαίωμα εκδοτών (γραμμικό δικαίωμα)

- Άρ. 51 Ν. 2121/1993: Ο εκδότης εντύπου έχει το δικαίωμά να απαγορεύει την αναπαραγωγή της σελιδοποίησης και της στοιχειοθεσίας του έργου που έχει εκδώσει (δηλαδή της εικόνας που δημιουργεί στο χαρτί το έργο, και όχι του περιεχομένου) όταν η αναπαραγωγή γίνεται για εμπορικό σκοπό.
- Σκοπός του δικαιώματος αυτού είναι η προστασία της εκδοτικής επένδυσης, που γίνεται ακόμη κι όταν το έργο που εκδίδεται είναι ελεύθερο πνευματικών δικαιωμάτων.

ΣΤ) Δικαιούχοι πρότερων αδημοσίευτων έργων (μεταθανάτιων)

- Άρ. 51Α Ν. 2121/1993: Κάθε πρόσωπο που μετά τη λήξη της προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, για πρώτη φορά δημοσιεύει νομίμως ή παρουσιάζει νομίμως στο κοινό έργο προηγουμένως αδημοσίευτο, δικαιούται προστασίας ανάλογης με το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού (δηλαδή δικαίωμα εύλογης αμοιβής για εκτέλεση κλπ, δικαίωμα απαγόρευσης αναπαραγωγής κλπ), για 25 έτη από την πρώτη κυκλοφορία.

Ζ) Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

- Βάσει των άρθρων 12 – 17 Ν. 2121/93, υπάρχουν 2 δυνατότητες για τον δημιουργό: 1) την μεταβίβαση του περιουσιακών του δικαιωμάτων σε τρίτους, 2) τη σύναψη σύμβαση εκμετάλλευσης του έργου με τρίτους.

Ν. 2121/1993: Άρθρο 12 Μεταβίβαση

1. Το περιουσιακό δικαίωμα μπορεί να μεταβιβασθεί μεταξύ ζώντων ή απία θανάτου.
2. Το ηθικό δικαίωμα είναι αμεταβίβαστο μεταξύ ζώντων. Μετά το θάνατο του δημιουργού, το ηθικό δικαίωμα περιέρχεται στους κληρονόμους του, που οφείλουν να το ασκούν σύμφωνα με τη θέληση του δημιουργού, εφόσον τέτοια θέληση έχει ρητά εκφρασθεί.

Άρθρο 13 Συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης

1. Ο δημιουργός του έργου μπορεί να καταρτίζει συμβάσεις, με τις οποίες αναθέτει στον ανασυμβαλλόμενο και αυτός αναλαμβάνει την υποχρέωση να ασκήσει εξουσίες, που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα (συμβάσεις εκμετάλλευσης).
2. Ο δημιουργός του έργου μπορεί να επιτρέπει σε κάποιον άλλον την άσκηση εξουσιών, που απορρέουν από το περιουσιακό του δικαίωμα (άδειες εκμετάλλευσης).
3. Οι συμβάσεις και οι άδειες εκμετάλλευσης μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές. Οι αποκλειστικές συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης παρέχουν στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα να ασκεί τις εξουσίες στις οποίες αναφέρεται η σύμβαση ή η άδεια κατ' αποκλεισμό οποιουδήποτε τρίτου. Οι μη αποκλειστικές συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης παρέχουν στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα να ασκεί τις εξουσίες, στις οποίες αναφέρεται η σύμβαση ή η άδεια παράλληλα προς το δημιουργό και άλλους αντισυμβαλλόμενους. Όταν υπάρχει σύμβαση ή άδεια εκμετάλλευσης ο αντισυμβαλλόμενος νομιμοποιείται, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία να ζήσει, στο δικό του όνομα, τη δικαστική προστασία των εξουσιών, που ασκεί από παράνομες προσβολές τρίτων.
4. Σε περίπτωση αμφιβολίας, η σύμβαση και η άδεια εκμετάλλευσης θεωρούνται μη αποκλειστικές.
5. Η σύμβαση ή η άδεια δεν μπορεί ποτέ να περιλαμβάνει το σύνολο των μελλοντικών έργων του δημιουργού και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αναφέρεται και σε τρόπους εκμετάλλευσης που δεν ήταν γνωστοί κατά το χρόνο της κατάρτισης των σχετικών δικαιωπραξιών.
6. Τα δικαιώματα εκείνου που αναλαμβάνει την εκμετάλλευση ή που αποκτά τη δυνατότητα εκμετάλλευσης δεν μπορούν να μεταβιβασθούν μεταξύ ζώντων χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού.

Άρθρο 14: Τύπος των δικαιωπραξιών

Δικαιωπραξίες που αφορούν τη μεταβίβαση εξουσιών από το περιουσιακό δικαίωμα, την ανάθεση ή την άδεια εκμετάλλευσης και την άσκηση του ηθικού δικαιώματος είναι άκυρες αν δεν καταρτισθούν εγγράφως. Την ακυρότητα μπορεί να επικαλεσθεί μόνο ο πνευματικός δημιουργός.

Άρθρο 15 Έκταση της μεταβίβασης και των συμβάσεων και αδειών εκμετάλλευσης

1. Η μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος και οι συμβάσεις εκμετάλλευσης ή άδειες εκμετάλλευσης του δικαιώματος αυτού μπορούν να είναι περιορισμένες από την άποψη των εξουσιών, του σκοπού, της διάρκειας, της τοπικής ισχύος και της έκτασης ή των μέσων εκμετάλλευσης.
2. Αν δεν καθορίζεται η διάρκεια της μεταβίβασης ή των συμβάσεων ή της άδειας εκμετάλλευσης και αν κάτι διάφορο δεν προκύπτει από τα συναλλακτικά ήθη, η διάρκεια αυτή θεωρείται ότι περιορίζεται σε πέντε χρόνια.
3. Αν δεν καθορίζεται η τοπική ισχύς της μεταβίβασης ή των συμβάσεων ή της άδειας εκμετάλλευσης, θεωρείται ότι αυτές ισχύουν στη χώρα όπου καταρτίστηκαν.
4. Αν δεν καθορίζεται η έκταση και τα μέσα εκμετάλλευσης για τα οποία γίνεται η μεταβίβαση ή συμφωνείται η εκμετάλλευση ή η άδεια εκμετάλλευσης, θεωρείται ότι αυτές αφορούν την έκταση και τα μέσα, που είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης ή της άδειας.
5. Σε κάθε περίπτωση μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ή παροχής αποκλειστικής άδειας εκμετάλλευσης, εκείνος που αποκτά το δικαίωμα ή την άδεια είναι υποχρεωμένος, μέσα σε εύλογο χρόνο, να καταστήσει το έργο προσπί στο κοινό με τον κατάλληλο τρόπο εκμετάλλευσης.

Άρθρο 16 Συναίνεση του δημιουργού ως άσκηση του ηθικού δικαιώματος

Η συναίνεση του δημιουργού για πράξεις ή παραλείψεις, που αλλιώς θα αποτελούσαν προσβολή του ηθικού δικαιώματος, αποτελεί τρόπο άσκησης του δικαιώματος αυτού και δεσμεύει το δημιουργό.

Άρθρο 17 Μεταβίβαση του υλικού φορέα

Η μεταβίβαση της κυριότητας του υλικού φορέα, όπου έχει ενσωματωθεί το έργο, σε πρωτότυπο ή αντίγραφο ή αντίτυπο, δεν επιφέρει μεταβίβαση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν παρέχει στο νέο κτήτορα εξουσίες εκμετάλλευσης του έργου, εκτός αν εγγράφως έχει συμφωνηθεί το αντίθετο ήδη με τον αρχικό δικαιούχο του περιουσιακού δικαιώματος.

I) Βασικές αρχές εκμετάλλευσης του έργου

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

- Η μεταβίβαση του υλικού φορέα του έργου μοναδικής ενσωμάτωσης είναι ελεύθερη. Δεν αποτελεί μεταβίβαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας τα οποία παραμένουν στο δημιουργό. Π.χ. Ο καλλιτέχνης που πωλεί/δωρίζει ένα τρισδιάστατο μοναδικό έργο του, διακρατεί όλα τα δικαιώματα επί του έργου αυτού.
- Το ηθικό κ' το περιουσιακό δικαίωμα είναι **κληρονομητά**. Όμως οι κληρονόμοι **δεσμεύονται από τη θέληση του δημιουργού**.
- Το περιουσιακό δικαίωμα είναι **ελεύθερα μεταβιβάστο** εν ζωή του δημιουργού (με πώληση ή δωρεά).
- Το ηθικό δικαίωμα είναι **αμεταβίβαστο** εν ζωή, επιτρέπονται όμως οι **συμβατικοί**

περιορισμοί του.

- Ο δημιουργός συμμετέχει όμως στους καρπούς (=κέρδη) κάθε είδους εκμετάλλευσης.

II) Σύμβαση εκμετάλλευσης έργου

- Στις συμβάσεις εκμετάλλευσης έργου ο αντισυμβαλλόμενος αναλαμβάνει την **υποχρέωση** να ασκήσει εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα.
- Είναι δυνατοί η πρόβλεψη στη σύμβαση περιορισμών χωρικών ή χρονικών (πχ της διάρκειας ή του τόπου εκμετάλλευσης).
- Οι συμβάσεις δύναται να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές.

III) Άδεια εκμετάλλευσης έργου

- Με την Άδεια εκμετάλλευσης έργου, ο δικαιούχος **επιτρέπεται** την άσκηση εξουσιών χωρίς να αποκλείεται σε άλλον (π.χ. άδεια ραδιοτηλεοπτικής αναμετάδοσης)

IV) Βασικές αρχές συμβάσεων εκμετάλλευσης έργου – θεωρία σκοπού της μεταβίβασης

1. Σε περίπτωση αμφιβολίας (=δηλαδή όταν δεν είναι συμφωνημένο με βεβαιότητα), οι συμβάσεις εκμετάλλευσης έργου θεωρούνται **μη αποκλειστικές**.
2. Απαγορεύεται η σύναψη σύμβασης για το **σύνολο** των μελλοντικών έργων.
3. Άρ. 15 § 4 Ν. 2121/93: **ΘΕΩΡΙΑ ΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ**: Αν δεν καθορίζεται η έκταση και τα μέσα εκμετάλλευσης για τα οποία γίνεται η μεταβίβαση ή συμφωνείται η εκμετάλλευση ή η άδεια εκμετάλλευσης, θεωρείται ότι αυτές αφορούν την έκταση και τα μέσα, που είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης ή της άδειας. (πχ. Σε σύμβαση ραδιοτηλεοπτικής αναμετάδοσης αν δεν αναφέρεται ότι επιτρέπεται και η αναμετάδοση μέσω ιντερνέτ, θεωρείται ότι δεν περιλαμβάνεται αυτό, εφόσον δεν είναι απαραίτητο για την αναμετάδοση)
4. Πρέπει απαραίτητα να είναι **έγγραφοι** (ΓΡΑΠΤΟΣ ΤΥΠΟΣ) αλλιώς είναι άκυρες. Την ακυρότητα αυτή μπορεί να την επικαλεστεί μόνο ο δημιουργός, διότι η διάταξη αυτή έχει σκοπό να τον προστατέψει.

V) Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων

- Συλλογική διαχείριση είναι η άσκηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω Οργανισμών Συλλογικής Διαχείρισης οι οποίοι δρουν εκ μέρους, για λογαριασμό και προς το συμφέρον των ιδιοκτητών των πνευματικών δικαιωμάτων. Οι **οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας** αναλαμβάνουν τη διαχείριση και την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των μελών τους. (π.χ. ΟΣΔΕΛ: εκπροσωπεί κυρίως συγγραφείς και εκδότες, – ΑΕΠΙ: εκπροσωπεί κυρίως τα έργα μουσικής, - ΦΟΙΒΟΣ: εκπροσωπεί τους δημιουργούς έργων φωτογραφίας).
- Η διαχείριση των δικαιωμάτων γίνεται με την **είσπραξη** δικαιωμάτων από τους χρήστες και την ανάληψη **δικαστικών αγώνων** ενάντια σε παραβάτες.
- Μόνο οι Οργανισμοί αυτοί μπορούν να εισπράττουν τα συλλογικά δικαιώματα, ιδίως το δικαίωμα **εύλογης αμοιβής** δηλαδή το ποσοστό που έχει ορίσει ο νομοθέτης ως αποζημίωση για την ελεύθερη ιδιωτική αναπαραγωγή των έργων των δημιουργών αποκλειστικά για ιδιωτική χρήση (αφού δεν είναι πρακτικά δυνατόν να καταβληθεί αμοιβή σε κάθε δικαιούχο-δημιουργό από όλους τους ιδιώτες).
- Η διαχείριση γίνεται **έναντι αμοιβής** από τον δημιουργό.
- Υποχρεωτικά, οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης εγκρίνονται από το Υπουργείο

Πολιτισμού πριν μπορέσουν να λειτουργήσουν.

Η) Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

I) Βασικές μορφές προσβολής

1. Πιστή αντιγραφή, με ή χωρίς επουσιώδεις αλλαγές
 2. Τροποποίηση / διασκευή / προσαρμογή, ώστε να υπάρχει ομοιότητα.
- Η προσβολή υφίσταται ανεξάρτητα από το εάν υπάρχει και νέο έργο.
 - ΠΡΟΣΟΧΗ: δεν προστατεύονται τα έργα, αλλά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

II) Μέτρα πρόληψης προσβολής

- Μέτρα διοικητικής φύσης
- Μέτρα αστυνομικής φύσης
- Ασφαλιστικά Μέτρα

Άρθρο 64 Ασφαλιστικά μέτρα και συντηρητική απόδειξη

1. Εφόσον πιθανολογείται προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος προβλεπόμενου στα άρθρα 46 έως 48 και 51 ή του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων, το Μονομελές Πρωτοδικείο διατάσσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη συντηρητική κατάσχεση των αντικειμένων που κατέχονται από τον καθ' ου και αποτελούν μέσο τέλεσης ή προϊόν ή απόδειξη της προσβολής. Αντί για συντηρητική κατάσχεση, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναλυτική απογραφή των αντικειμένων αυτών περιλαμβανομένης και της φωτογράφησής τους. [...]

III) Αστικές κυρώσεις

Στα αστικά Δικαστήρια, μπορεί να ζητηθεί:

1. Η **αναγνώριση** ύπαρξης του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας
2. Η καταδίκη στη πληρωμή **αποζημίωσης** υλικής βλάβης (θετική & αποθετική ζημία) κ' ηθικής βλάβης.
3. Η **παράλειψη** για το μέλλον, υπό την απειλή χρηματικής ποινής ή/και προσωποκράτησης.

Άρθρο 65 Αστικές κυρώσεις

1. Σε κάθε περίπτωση προσβολής ή επαπειλούμενης προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας ή του συγγενικού δικαιώματος ο δημιουργός ή ο δικαιούχος του συγγενικού δικαιώματος μπορεί να αξιώσει κατά περίπτωση την αναγνώριση του δικαιώματός του, την άρση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον. Η άρση της προσβολής μπορεί να περιλαμβάνει κατ' αίτηση του ενάγοντος ενδεικτικά: α) την απόσυρση από το εμπόριο των εμπορευμάτων που κρίθηκε ότι προσβάλλουν δικαίωμα του παρόντος νόμου και, εφόσον απαιτείται, των υλικών που κυρίως χρησίμευσαν στη δημιουργία ή την κατασκευή των εν λόγω εμπορευμάτων, β) την οριστική απομάκρυνση αυτών από το εμπόριο ή γ) την καταστροφή αυτών. Τα δικαιώματα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής έχουν οι δικαιούχοι και κατά διαμεσολαβητή, οι υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποιούνται από τρίτον για την προσβολή δικαιωμάτων του παρόντος νόμου".

*** Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρ. 2 παρ. 5 Ν. 3524/2007, ΦΕΚ Α 15/26.1.2007 (εναρμόνιση προς τις Οδηγίες 2001/84/ΕΚ και 2004/48/ΕΚ).

2. Όποιος υπαίτιος προσέβαλε την πνευματική ιδιοκτησία ή τα συγγενικά δικαιώματα άλλου υποχρεούται σε αποζημίωση και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης. Η αποζημίωση δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το διπλάσιο της αμοιβής που συνήθως ή κατά νόμο καταβάλλεται για το είδος της εκμετάλλευσης που έκανε χωρίς την άδεια ο υπόχρεος. [...]

IV) Ποινικές κυρώσεις

- Ποινές φυλάκισης ή/και χρηματικής ποινής

Άρθρο 66 Ποινικές κυρώσεις

1. Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή από 2.900 έως 15.000 ευρώ όποιος χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου ή διατάξεων των κυρωμένων με νόμο πολυμερών διεθνών συμβάσεων για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας εγγράφει έργα ή αντίτυπα, αναπαράγει αυτά άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα, με οποιαδήποτε μορφή, εν όλω ή εν μέρει, μεταφράζει, διασκευάζει, προσαρμόζει ή μετατρέπει αυτά, προβαίνει σε διανομή αυτών στο κοινό με πώληση ή με άλλους τρόπους ή κατέχει με σκοπό διανομής, εκμισθώνει, εκτελεί δημόσια, μεταδίδει ραδιοηλεκτρονικά κατά οποιονδήποτε τρόπο, παρουσιάζει στο κοινό έργα ή αντίτυπα με οποιονδήποτε τρόπο, εισάγει αντίτυπα του έργου που παρήχθησαν παράνομα στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού και γενικά εκμεταλλεύεται έργα, αντίγραφα ή αντίτυπα που είναι αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας ή προσβάλλει το ηθικό δικαίωμα του πνευματικού δημιουργού να αποφασίζει για τη δημοσίευση του έργου στο κοινό, καθώς και να παρουσιάζει αυτό αναλλοίωτο χωρίς προσθήκες ή περικοπές. (άρθρο 8 παρ. 1 Οδηγίας 2001/29)."

3. Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημιά που απειλήθηκε από τις πράξεις των παρ. 1 και 2 είναι ιδιαίτερα μεγάλα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή 2 έως 10 εκατομμυρίων δραχμών. Αν ο υπαίτιος τελεί τις παραπάνω πράξεις κατ' επάγγελμα ή αν οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες έγινε η πράξη μαρτυρούν ότι ο υπαίτιος είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ή των συγγενικών δικαιωμάτων, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι 10 ετών και χρηματική ποινή 5 έως 20 εκατομμυρίων δραχμών, καθώς και αφαίρεση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησής στα πλαίσια της οποίας εκτελέστηκε η πράξη. Θεωρείται ότι η πράξη έχει τελεσθεί κατ' επάγγελμα και όταν ο δράστης έχει καταδικασθεί για αδικήματα του παρόντος άρθρου ή για παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας που ίσχυαν πριν απ' αυτό με αμετάκλητη απόφαση σε ποινή στερητική της ελευθερίας. "Η προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων σε μορφή κακουργήματος εκδικάζεται από το αρμόδιο Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων."

V) Διοικητικές κυρώσεις

- Διοικητικά πρόστιμα, που επιβάλλονται από διοικητικά όργανα (Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), Αστυνομικές και Τελωνειακές Αρχές), και όχι από Δικαστικές Αρχές.
- Οι διοικητικές κυρώσεις υφίστανται παράλληλα και σωρευτικά με τις αστικές και τις ποινικές κυρώσεις.
- Τα διοικητικά πρόστιμα προσβάλλονται ενώπιον των διοικητικών Δικαστηρίων.

Άρθρο 65Α Προστέθηκε με το Ν.3524/2007

Διοικητικές κυρώσεις

1. Οποίος χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου αναπαράγει, πωλεί ή κατ' άλλον τρόπο διανέμει στο κοινό ή κατέχει με σκοπό διανομής πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή, ανεξαρτήτως άλλων κυρώσεων, υπόκειται σε διοικητικό πρόστιμο ίσο με χίλια (1.000) ευρώ για κάθε παράνομο αντίτυπο προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή.

2. Πλανόδιος ή στάσιμος (εκτός καταστήματος) που καταλαμβάνεται να διανέμει στο κοινό με πώληση ή με άλλους τρόπους ή να κατέχει με σκοπό διανομής υλικούς φορείς ήχου, στους οποίους έχει εγγραφεί έργο που αποτελεί αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας, υπόκειται σε διοικητικό πρόστιμο ίσο με το γινόμενο των τεμαχίων των παράνομων υλικών φορέων που αποτελούν αντικείμενο της προσβολής επί είκοσι (20) ευρώ ανά τεμάχιο υλικού φορέα ήχου κατά την έκθεση κατάσχεσης που συντάσσεται κατά τη σύλληψη του δράστη. Το ελάχιστο ποσό του διοικητικού προστίμου ορίζεται σε χίλια (1.000) ευρώ.

[...]